

Archeologienota Oostrozebeke Ingelmunstersteenweg 243

Programma van Maatregelen

Bert ACKE en Maarten BRACKE

13-9-2023

1. Gemotiveerd advies

De archeologienota kadert in het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor stedenbouwkundige handelingen te Oostrozebeke Ingelmunstersteenweg 243 (provincie West-Vlaanderen), gelegen buiten woon- of recreatiegebied, waarbij de som van de bodemingrepen groter is dan 5000m², dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het plangebied heeft een onregelmatige vorm en is 11 543m² groot. Het grenst in het noorden aan de Ingelmunstersteenweg. In het oostelijke deel van het terrein is een industrieel gebouw aanwezig met errond verharding en een groenzone, het westelijke deel van het terrein is braakliggend. Dit braakliggend stuk is geaccidenteerd, met grondhopen, en is duidelijk hoger gelegen dan de akker ten westen ervan. Het terrein maakt deel uit van een grotere industriezone die zich ten zuiden van de Ingelmunstersteenweg uitstrekt.

Het plangebied is op ruime afstand (3km) ten westen van de dorpskern van Oostrozebeke gelegen, nabij de grens met Ingelmunster. Concrete informatie over de historische ontwikkeling van het terrein kan afgeleid worden uit historische kaarten, die voor wat betreft het plangebied betrouwbaar zijn vanaf de Ferrariskaart uit ca. 1777. De Ingelmunstersteenweg is nog niet aanwezig op dat moment. Het terrein is onbebouwd, het noordelijke deel lijkt deel uit te maken van de Mandelvallei, het zuidelijke deel is in gebruik als landbouwgrond. Op de scheiding vallei-akker loopt een wegje van oost naar west door het terrein, deze wegje verbindt 2 hoeves die buiten het plangebied zijn gelegen. De Atlas der Buurtwegen uit ca. 1840 en de iets latere Vandermaelenkaart tonen eenzelfde beeld. Iets na midden 19de eeuw moet de Ingelmunstersteenweg aangelegd zijn, want deze is te zien op de Poppkaart en de topografische kaarten van de tweede helft van de 19de eeuw. De wegje doorheen het plangebied is nog te zien op de kaart van 1884, maar niet meer op die van 1910. De luchtfoto 1971 en 1979-1990 tonen dat het terrein op dat moment nog volledig in gebruik is als landbouwgrond. Op de luchtfoto van 2000-2003 is het huidige gebouw aanwezig in het oostelijke deel van het terrein, op het braakliggende westelijke deel zijn grondwerken aan de gang.

Het landschap rond het plangebied wordt gedomineerd door de Mandel en diens vallei, en hogere gronden langsheen de Mandelvallei. Deze vallei bevindt zich net ten noorden van het plangebied, het terrein lijkt zich net op de hogere gronden ten zuiden van de vallei te bevinden. Ca. 180m ten westen loopt de kleinere Distelbeek in de Mandel. Het detail van het Digitale Hoogtemodel toont dat het bedrijventerrein vermoedelijk kunstmatig is opgehoogd, daarop wijzen de scherpe grenzen met naastgelegen, lagere landbouwgronden. Het is niet uit te sluiten dat het plangebied oorspronkelijk ook deel uitmaakte van de Mandelvallei, het oorspronkelijke maaiveldverloop van het industrieterrein is niet meer herkenbaar. Ter hoogte van het plangebied bedraagt het maaiveldniveau ca. +15m TAW in het oostelijke, bebouwde gedeelte, terwijl het westelijke, braakliggende deel bijzonder geaccidenteerd is met hoogtewaarden tussen +14,50 en +18m TAW; het is meer dan 1m hoger gelegen dan de akker ernaast. Bodemkundig worden op het terrein natte zandleembodems zonder profiel (noorden), sterk vergraven gronden (centraal) en droge zandbodems met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont gekarteerd. Deze getuigen van de overgang van valleigronden in het noorden naar drogere gronden in het zuiden.

In de omgeving van het plangebied zijn meerdere prospectievondsten gekend, zowel in als buiten de Mandelvallei, die te dateren zijn van de steentijd tot de nieuwe tijden. Dit zijn echter losse vondsten, gevonden aan het maaiveld en dus niet in situ bewaard. De enige site in de omgeving die het gevolg is van gravend archeologisch onderzoek betreft een locatie op ca. 700m ten oosten waarbij o.a. een grafveldje met 6 brandrestengraven uit de midden-Romeinse tijd zijn aangetroffen, alsook aanwijzingen voor bewoning (maar geen duidelijke gebouwplattegronden) in de Karolingische periode en de volle en late middeleeuwen.

- Besluitend kan gesteld worden dat er in de Mandelvallei en de hogere gronden erlangs reeds sinds lang menselijke aanwezigheid is, maar door een gebrek aan systematisch, gravend archeologisch onderzoek zijn er nog maar weinig sites aan het licht gekomen. Algemeen kan voor de omgeving een eerder hoge archeologische verwachting worden vooropgesteld, maar specifiek voor het plangebied dient deze verwachting naar beneden worden bijgesteld. De kans dat er nog archeologisch erfgoed bewaard is op dit terrein is heel klein. Reeds op de bodemkaart, waarvan de opmaak dateert uit de jaren 1950-1960, wordt het centrale deel van het terrein aangeduid als sterk vergraven gronden. Eind 20ste eeuw werd het plangebied bij de aanleg van het bedrijventerrein aanzienlijk opgehoogd, waarna het oostelijke deel werd bebouwd en verhard, en het westelijke deel braak kwam te liggen. Sindsdien vonden er herhaaldelijk grondwerken plaats op de westelijke zone, zoals te zien op de luchtfoto van begin 21ste eeuw en de huidige grondhopen en het geaccidenteerde maaiveldverloop. Al deze werkzaamheden (supprimeren van landbouwgrond, ophogen, optrekken van bedrijfsgebouwen, overige grondwerken, werfverkeer) zullen ongetwijfeld een impact gehad hebben op de bodem en op eventueel aanwezige archeologische sites. Er kan een het plangebied een lage archeologische verwachting worden toegekend.

Het westelijke, braakliggende deel van het terrein wordt bouwrijp gemaakt, en vervolgens wordt hier een bedrijfsgebouw van 2686m² opgericht, als uitbreiding van het bestaande gebouw in het oostelijke deel van het terrein. Rond het nieuwe gebouw wordt een betonverharding aangelegd (1777m²), met erlangs een groenstrook van 586m² en een parkeerstrook van 439m² in grasdallen. Aan het huidige gebouw vinden enkele kleine aanpassingen plaatse ter hoogte van de inkom aan de zijde van de Ingelmunstersteenweg: er wordt een stukje verharding opgebroken, waarna een showroom van 115m² gebouwd wordt en ca. 83m² groenzone extra wordt gecreëerd. Bij deze werken moet rekening gehouden worden met een algemene bodemverstoring van ca. 60cm diep, met plaatselijk diepere ingrepen voor funderingen en nutsvoorzieningen.

Het plangebied kent een lage archeologische verwachting. Hoewel op basis van het bureauonderzoek de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet met 100% zekerheid kan aangetoond worden, is de kans klein dat er op het terrein een onverstoord archeologische site aanwezig is. De meeste bodemingrepen (ca. 60cm diep) die samengaan met de geplande werken zullen niet dieper gaan dan de reeds geroerde en opgevoerde grond, dit pakket is meer dan 1m dik. De diepere ingrepen zijn beperkt in oppervlakte en verspreid gelegen en zullen mogelijk dieper gaan dan de reeds aanwezige verstoring; een verder vooronderzoek van deze kleine deellocaties op een terrein met een grote verstoringshistoriek en hierdoor lage archeologische verwachting zal niet leiden tot nuttige kenniswinst. In het kader van de geplande werken wordt bijgevolg geen verder vooronderzoek geadviseerd.

Er dient dus geen programma van maatregelen voor verder archeologisch vooronderzoek opgesteld te worden. Wel wordt gewezen op de wettelijke verplichting om bij het onverwacht aantreffen van archeologisch sporen/vondsten tijdens werken, dit te melden aan Onroerend Erfgoed¹.

¹ Zie artikel 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 5.1. van het Onroerenderfgoedbesluit.